

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

H.Caner ÖZDEMİR

Makine Yüksek Mühendisi

MMO Enerji Komisyonu Üyesi

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

GELECEK DÖNEM(LER)DE, HALEN YENİDEN DÜZENLEME GEREKTİRMEKTE OLAN TÜRKİYE ENERJİ PİYASALARINDA, YENİ GİRİŞİMLERE BAŞLANMADAN ÖNCE MEVCUT YAPININ VE OLUŞAN ŞARTLARIN İYİ ANALİZ EDİLMESİ VE ÇIKARILACAK SONUÇLARA GÖRE HAREKETE GEÇİLMESİ YERİNDE BİR YAKLAŞIM OLACAKTIR.

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

MEVCUT VE MUHTEMEL SORUNLAR:

1-)AŞIRI KARIŞIK YAPI;

ÜST YAPI;

ETKB, EPDK, DPT, MALİYE, ÇEVRE, HAZİNE,
ÖZELLEŞTİRME (DIŞIŞLERİ ???)

EKLENMESİ GEREKECEK RK...

ALT YAPI;

BÖLÜNME SONUCU ORTAYA ÇIKAN ÇOK SAYIDA KAMU
KURULUŞU VE DAHA FAZLA SAYIDA ÖZEL FİRMA...

IMF VE WB KAYNAKLI AŞIRI KONTROLSÜZ
ÖZELLEŞTİRME BASKISI...

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

2-)LİSANS VERME:

EPDK’NIN GÖREV VE SORUMLULUKLARI ÇOK FAZLA...

LİSANS VERME AŞAMASINDA; TEKNİK VE MALİ KONULARIN ESASLI OLARAK İNCELENMESİ YERİNE, TÜZEL KİŞİLİĞİN İDARİ VE HUKUKİ YAPISI ÜZERİNDE DURULMAKTA OLUP; ÖNGÖRÜLEN TESİSİN YAKIT TÜRÜNÜN VE YATIRIM YERİNİN MAKRO HEDEFLERE UYUMU KONTROL EDİLMEMEKTEDİR. MÜTEAKİBEN BAŞLAYAN “SİSTEM KULLANIM ANLAŞMASI” VE ÇED RAPORU SÜREÇLERİ, YERİNE GÖRE SÖZKONUSU LİSANSI GEÇERSİZ HALE GETİREBİLMEKTEDİR.

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

3-)DENETLEME VE REKABET:

BAŞTA ABD OLMAK ÜZERE, GELİŞMİŞ BATI ÜLKELERİNDE DENETİM ALANINDA CİDDİ SIKINTILAR YAŞANMIŞ/MAKTA OLUP; BU KONUDA ÖZELLİKLE BAĞIMSIZ DENETİM MEKANİZMASI SORGULANIR HALE GELMİŞ BULUNMAKTADIR.DIR.

ÖZELDE EPDK’NIN, GENELDE İSE BAĞIMSIZ İDARİ OTORİTELERİN (BİO), TÜRK HUKUK SİSTEMİNDEKİ YERİ, BELİRSİZLİĞİNİ HALEN KORUMAKTADIR.

AYNI ŞEKİLDE ÖZEL DENETİM KONUSU DA, EN SON ÇIKAN YARGI KARARLARI SONRASINDA TARTIŞMALI HALE GELMİŞ BULUNMAKTADIR.

UZMAN VE UZMAN YARDIMCILARININ STATÜLERİ...
MEVCUT PİYASALARIN YAPILARI(ÖZELLİKLE AKARYAKIT...)
EPDK VE RK İLİŞKİLERİ...

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

4-)KAMUNUN ROLÜ:

- KÜRESEL KRİZİN HEMEN ÖNCESİNDE, ÖZELLİKLE ALMANYA VE FRANSA GİBİ AB ÜYESİ ÜLKELERDE ORTAYA ÇIKAN VE KRİZLE BİRLİKTE GEREK İÇERİK, GEREKSE COĞRAFİ ALAN OLARAK DAHA DA ARTAN, BAZI SEKTÖRLERDEKİ (ENERJİ, BANKACILIK, FİNANS GİBİ) KAMU VARLIĞININ; GELECEKTE DAHA KALICI HALE GELMESİ, MUHTEMEL BİR OLGUDUR.
- GEÇMİŞTE ÖZELLİKLE ABD ENERJİ PİYASALARINDA MEYDANA GELEN KRİZLERDE, ÖZEL SEKTÖRE AİT ENERJİ KURULUŞLARI; BAĞIMSIZ REGÜLASYON KURULUŞLARI İLE DEVLET YÖNETİMLERİNE DESTEK VERMEDİKLERİ DE BİLİLEN BİR GERÇEKTİR.
- KAMU KURULUŞLARININ BUNDAN SONRAKİ GÖREVİ; ÜLKE VE TOPLUM MENFAATLERİNİN KORUNMASI İLE BAŞTA ENERJİ SEKTÖRÜ OLMAK ÜZERE, BÜTÜN EKONOMİK PAİYASALARDA FAALİYET GÖSTEREN/GÖSTERECEK ÖZEL SEKTÖR KURULUŞLARININ GELECEKLERİNİN GÜVENCE ALTINA ALINMASI OLACAKTIR.

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

ÖNERİLER:

- **TÜRKİYE ENERJİ SEKTÖRÜNÜN ÜST YAPISINDA (BELİRLİ BİR STRATEJİNİN BELİRLENİP, UYGULAMAYA KONULMASI İÇİN) GEREKLİ KARARLARIN ALINACAĞI BİR PLATFORM...**
 - **ETKB, DPT, EPDK DOĞAL ÜYELER;**
 - **MALİYE BAKANLIĞI, HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI, ÇEVRE BAKANLIĞI GİBİ RESMİ UNSURLAR, FAALİYET SAHALARINA GİREN KONULARDA;**
 - **ALINACAK KARARLAR BAĞLAYICI NİTELİKTE OLMALI...**
- **ETKB ADINA YABANCI ÜLKELERDE GÖREV YAPACAK, SÖZKONUSU ÜLKEDEKİ TÜRK DİPLOMATİK MİSYONUNUN BAŞINDAKİ BÜYÜKELÇİ'YE DOĞRUDAN BAĞLI VE ETKB İLE SÜREKLİ TEMAS HALİNDE OLACAK “ENERJİ ATEŞELİKLERİ”...**

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

- **EPDK’NIN FAALİYET ALANLARININ YENİDEN DÜZENLENMESİ:**
MALİYE, SANAYİ VE TİCARET BAKANLIĞI İLE GÜMRÜK MÜSTEŞARLIĞI VE KOLLUK KUVVETLERİ TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLMESİ GEREKEN GÖREVLER, TEKRAR BU KURULUŞLARA DEVREDİLMELİ;
FARKLI PİYASA ÖZELLİKLERİNE SAHİP PETROL VE LNG, YENİ KURULACAK BİR YAPIYA DEVREDİLMELİ; **EPDK TAMAMEN ELEKTRİK VE DOĞALGAZ GİBİ ŞEBEKESEL ALANLARDA FAALİYET GÖSTERMELİ...**

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

- **ELEKTRİK ALANINDA REKABET TEMİNİ AMAÇLI OLARAK;**
ELEKTRİK İLETİM VE DAĞITIM ŞEBEKELERİ, KAMU ELİNDE TUTULMALI; ELEKTRİK ÜRETİMİ İLE PERAKENDECİLİĞİ ALANINDA REKABET ŞARTLARININ SAĞLANMASI VE YERİNE GÖRE SERT YAPTIRIMLAR UYGULANMALI...
- **DOĞALGAZ ALANINDA REKABET TEMİNİ AMAÇLI OLARAK;**
DOĞALGAZ İLETİMİ İLE DAĞITIMI, VE İLAVETEN BÜYÜK KAPASİTELİ DEPOLAMA ALANLARI İLE ÜLKEYE ANA GİRİŞ NOKTASI OLACAK LNG TERMİNALLERİ KAMU ELİNDE TUTULMALI; ŞEBEKEDEN AYRILMIŞ KAMU ŞİRKET(LER)İ İLE ÖZEL SEKTÖR FİRMALARININ YER ALACAĞI DOĞALGAZ TEDARİĞİ İLE OLUŞTURULACAK PERAKENDİCİLİK ALANLARINDA REKABET İLKLERİ, TAVİZSİZ OLARAK UYGULANMALI...
- **PETROL RAFİNECİLİĞİ ALANINDA REKABET TEMİNİ AMAÇLI OLARAK;**
YENİ RAFİNERİLERİN KURULMASINA İLAVE OLARAK; HALEN FAALİYET GÖSTEREN MEVCUT YAPININ YENİDEN DÜZENLENMESİ...

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

- **KAMU ŞİRKETLERİNİN DE YENİDEN HUKUKİ OLARAK DÜZENLENİP PİYASA OYUNCULARI ARASINA DAHİL EDİLMESİ...**
2004 SAYILI “İCRA-İFLAS KANUNU” VE 6183 SAYILI “AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN” BAŞTA OLMAK ÜZERE, ÇEŞİTLİ MEVZUATTA YAPILACAK DÜZENLEMELER...
- **“ENERJİ ŞİRKETLERİ TAKİP MERKEZİ” KURULMASI...**
EPDK’YA İLAVETEN RK, BDDK, SPK ve RTÜK’ÜN TEMSİLCİLERİNİN DE KATILIMI İLE...
- **ELEKTRİK ÜRETİMİ ALANINDA, PİYASA DALGALANMALARINI ENGELLEMEK AMAÇLI, TOPLAM KURULU GÜÇ KAPASİTESİNİN BELİRLİ BİR YÜZDESİNE DENK GELECEK, KAMU ŞİRKET(LER)İNİN OLUŞTURULMASI/KURULMASI...**

“ENERJİ HİZMETİNDE KAMU YAPILANMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER”

HER NE KADAR BU ÖNERİLER MEVCUT SIKINTILARI AŞMAK AÇISINDAN, BİR DERECEYE KADAR YARDIMCI OLACAĞI DA, PİYASA ŞARTLARININ DİNAMİK YAPISI SÜREKLİ BİR “SORUN TESPİT-ÇÖZÜM BULMA MEKANİZMASINI” GEREKLİ KILMAKTADIR.

UNUTULMAMALIDIR Kİ, SERBEST PİYASA ŞARTLARI HER ZAMAN RİSKLER TAŞIR VE DÜZGÜN TAKIP EDİLEMEDİĞİ SÜRECE BEDELİNİ BÜTÜN BİR ÜLKE ÖDEMEK ZORUNDA KALIR.